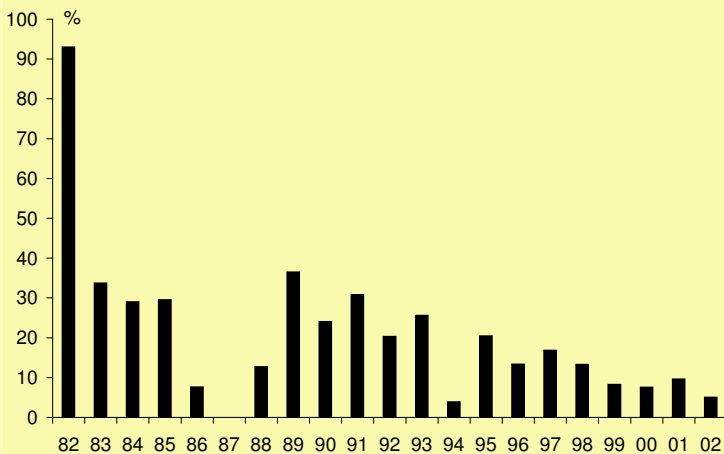

Kans op sterke loon-prijsspiraal lijkt gering

De forse stijging van de invoerprijzen dit jaar vertoont gelijkenis met de ontwikkeling gedurende de eerste en de tweede oliecrisis. De bijdrage van de hogere invoerprijzen aan de inflatie, die dit jaar naar verwachting ruim 2%-punt bedraagt, was voor het laatst zo hoog bij de oliecrisis in 1974-1981. De brutomarge, die dit jaar met ruim 2%-punt afneemt vanwege vertraagde doorberekening in afzetprijzen, is sindsdien niet zo sterk in één jaar gedaald. Hoewel de inflatie op dit moment sterk oploopt, valt de toename mee in het licht van de sterke stijging van de invoerprijzen. De relatief beperkte doorwerking van de hogere invoerprijzen op de inflatie is waarschijnlijk mede te danken aan toegenomen concurrentie.^a Daarnaast zijn de inflatieverwachtingen wellicht stabiel en beter verankerd dan enkele decennia geleden dankzij succesvol monetair beleid en een lange periode van betrekkelijk lage inflatie. Ten slotte speelt een rol dat de winstgevendheid, voorafgaand aan de recente stijging van invoerprijzen, op een hoog peil lag en gemiddeld genomen wel een stootje kan hebben.

Afwenteling van hogere invoerprijzen op bedrijven via hogere looneisen zou kunnen leiden tot een sterke loon-prijsspiraal, zoals in de jaren zeventig van de vorige eeuw. De kans op herhaling lijkt gering, mede doordat het aandeel cao's met automatische prijscompensatie na het Akkoord van Wassenaar in 1982 sterk is gedaald (zie figuur).^b Aanvankelijk werd de prijscompensatie veelal geschrapt in ruil voor arbeidstijdverkorting; in latere jaren werden afspraken over prijscompensatie bewust geschrapt en werden afspraken gemaakt over nominale loonstijgingen in plaats van reële.^c Tegenwoordig wordt door de vakbonden vooral gekeken naar de loonruimte (toegevoegde waarde per arbeidsjaar) in de marktsector, die door de hogere inflatie, momenteel vooral voortvloeiend uit hogere invoerprijzen, niet toeneemt.

Aandeel cao's met automatische prijscompensatie, 1982-2002

Door de combinatie van een beperkte doorwerking van de hogere invoerprijzen op de inflatie en minder automatische prijscompensatie is de kans op een loon-prijsspiraal, zoals ontstond in de jaren zeventig van de vorige eeuw, momenteel gering.

^a Zie O.J. Blanchard en J. Gali, The macroeconomic effects of oil shocks: Why are the 2000s so different from the 1970's?, Working Paper 13368, NBER, Cambridge, Massachusetts, 2007; W. Nordhaus, Who's afraid of a big bad oil shock?, Paper prepared for Brookings Panel on Economic Activity, Yale University, 2007.

^b Het aandeel cao's met prijscompensatie is berekend op basis van de in dat jaar afgesloten cao's.

^c In 1987 werd geen prijscompensatie toegepast, omdat de inflatie in dat jaar negatief was.